Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimĕtŭ.

Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ 23)

„Gazeta“ ese în fiă-care-ḑi

Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Braşovŭ
a administraţiune, piaţa mare, Têrgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 123.—Anulŭ LVI. Braşovŭ, Duminecă, 6 (18) Iunie 1893.

Braşovŭ, 5 Iunie v.

De multe-orĭ stai sĕ te mirĭ, cum mai póte suferi poporulŭ nostru dela sate atâtea volnicii şi nedreptăţĭ, câte 'i se facŭ de stăpânirea unguréscă. Unŭ deputatŭ kossuthistŭ, cu numele Herman Otto, ḑicea ḑilele trecute despre poporulŭ maghiarŭ, că elŭ este tractatŭ din partea celorŭ dela cârma ţerei „asemenea unorŭ vite de jugŭ“. Dér apoi cum este tractatŭ óre poporulŭ românescŭ, care e multŭ mai pe josŭ pusŭ din partea stăpânirei chiar şi decâtŭ cei mai de pe urmă „nemeşuţĭ“ ungurescĭ?

Sĕ luămŭ de esemplu comuna românéscă Lăscudŭ din comitatulŭ Têrnavei micĭ. Scimŭ, că în acéstă comună s'a întêmplatŭ acum de curêndŭ alegerea de primarŭ. Nicĭ nu se póte numi de-altmintrelea alegere, căcĭ poporului nu 'i s'a datŭ nicĭ unŭ dreptŭ de-a alege, ci fisolgăbirĕulŭ a numitŭ pe cine a vrutŭ elŭ. In totŭ satulŭ nu se afla, decâtŭ unŭ singurŭ Ungurŭ şi încă şi acesta amărîtŭ ca vai de elŭ; fără învĕţătură, tinerŭ şi necoptŭ la minte; cu tóte acestea însĕ fisolgăbirĕulŭ pe elŭ l'a numitŭ de primarŭ.

Fost'au Românĭ harnicĭ, sciutorĭ de carte, pe carĭ poporulŭ bucurosŭ i-ar fi doritŭ, fiindcă se încredeau în ei şi-i sciau, că suntŭ ómenĭ de omeniă, — dér înzadarŭ. Fisolgăbirĕulŭ l'a voitŭ numai pe Erösdi Istvan, fiindcă numai elŭ „umblă cu turecĭ şi cu pintenĭ de-ai lui Kossuth“, şi numai elŭ „pórtă pénă de curcă în păläriă“. Alţĭ Ungurĭ în comună nu erau.

Scimŭ noi fórte bine, că dreptate faţă cu poporulŭ românŭ nu se pomenesce în ţéra acésta. Cu Ungurii scimŭ cum stămŭ şi n'avemŭ sĕ ne mirămŭ de locŭ, décă poporulŭ nostru e tractatŭ din partea lorŭ aşa, cum e tractatŭ. Duşmanulŭ duşmanŭ rĕmâne şi din partea lui numai la fapte duşmănescĭ te poţĭ aştepta.

Ceea ce face sĕ ne mirămŭ însĕ este răbdarea prea peste mĕsură mare, cu care poporulŭ nostru s'a obicĭnuitŭ a se supune volniciilorŭ de totŭ felulŭ, ca şi cum elŭ ar fi totŭ iobagiu, ca în vremile de demultŭ. Ba încă şi atuncĭ se mai găsiau ómenĭ, carĭ din când în când mai prindeau biciulŭ celorŭ ce-i mânau în brazdă. Astăḑĭ însĕ ómenii noştri par'că s'ar fi dedatŭ aşa multŭ cu volniciile şi nedreptăţile, încâtŭ nicĭ nu le încréstă. Răbdarea lorŭ apoi îi încuragiéză pe asupritorĭ şi i face sĕ mérgă din ḑi în ḑi totŭ mai departe, aşa că la urmă numai Dumneḑeu scie, unde vomŭ ajunge cu nepăsarea şi blândeţea nóstră.

La alegerea de primarŭ din Lăscudŭ, de esemplu, ţotŭ poporulŭ scia, că lui 'i s'a făcutŭ o o mare nedreptate. Cu tóte acestea, singurŭ unulŭ s'a aflatŭ între ei, care cu bărbăţiă a protestatŭ în contra nedreptăţii. Toţĭ ceialalţĭ au plecatŭ capulŭ şi s'au supusŭ orbesce.

Pe calea acésta nu se póte câştiga respectarea drepturilorŭ unui poporŭ.

Adevĕratŭ, că la Lăscudŭ, vina o pórtă în prima liniă înşi-şĭ conducĕtorii poporului, carĭ nu numai nu i-au sprijinitŭ şi povĕţuitŭ pe alegĕtorii românĭ, dér au lucratŭ chiar în contra voinţei şi dorinţei lorŭ. Doi preoţĭ, unŭ învĕţătorŭ şi unŭ cantorŭ: toţĭ aceştia au tăcutŭ, unii din ei nicĭ nu s'au dusŭ la „alegere“, ér alţii au salutatŭ cu bucuriă numirea primarului ungurŭ, la a căruia masă s'au ospĕtatŭ numai ca ei.

De bună sémă, că aceştia suntŭ în loculŭ primŭ vinovaţĭ. Dér sĕ-i lăsămŭ pe aceştĭ rĕtăciţĭ în scirea Domnului, căcĭ bine scimŭ, că pentru astfelŭ de „conducĕtorĭ ai poporului“, vorba nu ajută nimicŭ.

O vorbă bĕtrânéscă ḑice, că precum este armata, aşa e şi conducĕtorulŭ. Bine ar fi, décă poporulŭ nostru ar ţiné sémă de asta. Pe cei nevrednicĭ sĕ-i încarce cu dispreţulŭ şi ocara lorŭ, şi sĕ nu se lase a fi duşĭ de ei în rĕtăcire. Alégă-şĭ conducĕtorĭ harnicĭ, bravĭ şi hotărîţĭ de a lupta cu bărbăţiă pentru interesele şi drepturile poporului. Pe aceştia apoi sĕ-i iubéscă, sĕ-i spriginéscă şi sĕ-i urmeze prin focŭ şi apă. Atuncĭ curagiulŭ asupritorilorŭ noştri se va slăbi, volniciile vorŭ înceta şi sórtea poporului românŭ se va uşura şi îmbunĕtăţi.

Nr. 10—1893.

Convocare.

In faţa situaţiunei politice actuale, create prin evenimentele, ce cu precipitare se urméză, subsemnatulŭ comitetŭ îşĭ ţine de datoriă a convoca pe toţĭ membrii conferenţei naţionale într'o

adunare extra-ordinară,

care se va ţiné în Sibiiu, Duminecă la **27 Iunie (9 Iulie)** *şi ḑilele următóre.*

Intemeiaţĭ, pe de o parte, pe sentimentulŭ naţionalŭ şi iubirea de patriă, ce scimŭ că animéză pe toţĭ membrii conferenţei, ér pe de altă parte, simţindu-ne datorĭ a raporta despre lucrările, ce amŭ sĕvêrşitŭ până acum, conformŭ mandatului conferenţei datŭ nouă în şedinţa dela 8 (20) şi 9 (21) Ianuarie 1892, suntemŭ convinşĭ, că toţĭ membrii conferenţei naţionale îşĭ vorŭ ţiné de datorinţă şi interesŭ a grăbi la acéstă adunare unde, cu frăţéscă dragoste, sĕ se sfătuiască şi sĕ ia apoi hotărîrile, ce vorŭ crede necesare, în faţa precarei situaţiunĭ actuale.

Sibiiu, 5 Iunie n. 1893.

Comitetulŭ de două-ḑecĭ şi cincĭ membri, exmisŭ de conferenţa partidului naţionalŭ întrunită la 8 (20) şi 9 (21) Ianuarie 1892.

Dr. Raţiu, presidentŭ.
D. Comşa, secretarŭ.
S. Albini, secretarŭ.

Pace — rĕsboiu.

Pace în afară — rĕsboiu înăuntru!

Etă cea mai potrivită caracterisare a situaţiunei, în care se află aḑĭ monarchia nóstră.

In capitala Austriei s'au adunatŭ la sfatŭ aşa numitele delegaţiunĭ, compuse din membrii delegaţĭ ai ţerilorŭ austriace şi din Ungurĭ, ca sĕ voteze budgetele comune ambelorŭ părţĭ ale monarchiei. Cu prilegiulŭ desbaterilorŭ asupra cheltuelilorŭ pentru ministeriulŭ comunŭ de esterne, s'au auḑitŭ, atâtŭ în delegaţia austriacă, câtŭ şi în delegaţia ungară, vocĭ „dulcĭ“ de pace. Cei dela cârma Austriei, ca şi cei dela cârma Ungariei, nu sciu în ce chipŭ sĕ prémăréscă „minunata“ politică de pace a ministrului Kalnoky, n'au cuvinte destule de-a spune, că aşa numita alianţă întreită stă pe temeiurĭ bune. Dér ca pacea acésta sĕ fiă „sigură“, se cerŭ banĭ, banĭ şi éră-şĭ banĭ, pentru înarmărĭ, căcĭ. ḑicŭ ei, numai cu armate puternice se póte susţiné pacea. Şi ne mai spunŭ cei dela cârma monarchiei, că pacea este cu atâtŭ mai asigurată, cu câtŭ raporturile de prietiniă cu marea împĕrăţiă a Rusiei suntŭ din cele mai bune. Adecă în afară amŭ sta bine cu pacea.

FOILETONULU „GAZ TRANS.“

Fost'a elŭ de vină?

De Victorŭ Crasescu.*)

In nóptea spre 15 Augustŭ nimenea nu dormise în casa lui Ţurcanŭ, în orăşelulŭ Atacĭ, în partea de méḑă-nópte a Basarabiei. A doua ḑi fiulŭ celŭ mai mare alŭ vĕduvei Ţurcănescĭ, Ionŭ, trebuea sĕ tragă sorţĭ.

Intr'o cămăruţă, care totŭ-odată era şi cuhne, pe laiţa acoperită cu ţolŭ, şedeau doi flăcăĭ şi unŭ băiatŭ. Nicĭ ei, nicĭ mama lorŭ, nicĭ cele două feticele nu băgau de sémă, că muculŭ luminărei, ce ardea pe mésă, s'a îndoitŭ la o parte, şi lumina era câtŭ pe ce sĕ se stingă. Mare grijă, mare supĕrare li-se zugrăvea pe feţe. Mama lorŭ nu mai plângea, nu mai avea lacrămĭ. Ochii ei micĭ şi plinĭ de bunătate erau îndreptaţĭ spre Ionŭ. N'ai fi pututŭ cunósce în acéstă bĕtrână gârbovită şi cu pĕrulŭ albŭ mai de totŭ, pe mama Catrina. O sĕptĕmână de suferinţĭ, suferinţĭ ca ale unei mame, ce'şĭ îngorópă copilulŭ, o sfărimase şi o schimbase cu desăvêrşire. Ar fi muritŭ cu bucuriă, ca sĕ-lŭ scape pe Ionŭ de la *Muscalĭ*, dér înţelegea, că tóte încercările îi erau înzadarŭ. Cine ar fi pututŭ sĕ se împotrivéscă legei de fierŭ: „aşa trebue“.

Istoria era chiar pe vremea aceea când se sfîrşise *ligotele* 1) Basarabiei şi-i venise şi ei, copilŭ părăsitŭ alŭ României, sĕ dea feciorĭ la armata moschicéscă. Se auḑea de multŭ, că au sĕ ia la Muscalĭ, dér când şi cum, nu se gândea nimenĭ. Mai mulţĭ din ţĕranĭ nicĭ nu credeau, că are sĕ fie *naborulu*. 2).

— Ce naborŭ, ḑiceau Moldovenii, n'avemŭ noi *ligote*, când draculŭ s'au sfîrşitŭ, mai avemŭ vreme, e! he! he!

Dér vestea totŭ se întindea, s'a auḑitŭ chiar, că la Chişineu a venitŭ o comisiune, că oraşulŭ l'au împărţitŭ în patru şi că recrutaţia a începutŭ.

— Ia de acum amŭ păţit'o, ḑiceau ţĕranii.

Umblau posomorîţĭ şi gânditorĭ, se auḑea câte o bocitură, în casele unde erau flăcăi. Fetele de prin sate şopteau între dênsele, şi ochii li se umpleau de lacrămĭ.

Dér tinerii? Tinerii ca tinerii! La ce se gândescŭ tinereţile?

— Dór n'au sĕ ne mănânce Muscalii, pare că ce şi ei nu sŭ ómenĭ? ḑiceau flăcăii.

Dér ei se mărţăfoeau mai multŭ, le era ruşine sĕ-şĭ arate adênculŭ inimei, în care era numai gróză şi durere, când se gândeau că trebue sĕ mérgă la Muscalĭ. Acuma nu i nimica, norodulŭ s'a deprinsŭ, sciu că regimentele de Românĭ rĕmânŭ în Basarabia, şi alta, că peste trei anĭ, potŭ sĕ vie acasă, pe unŭ timpŭ, ca sĕ-şĭ védă părinţii.

Aşa-i acuma, dér ce-a fostŭ 10 anĭ în urmă? Se mai auḑi într'o vreme, că recruţii din Chişinău au fostŭ îmbarcaţĭ la Odesa pentru Caucazŭ şi că mai toţĭ au peritŭ cu vaporŭ cu totŭ lângă stâncile Anapeĭ. Atuncĭ a cuprinsŭ gróza pe toţĭ, şi prin satele din carĭ trebueau sĕ plece tinerii nu mai găsia omŭ cu capulŭ teafărŭ.

* * *

In cămăruţă tăcerea era adêncă. Fiăcare se gândea la ale sale.

Nu-i era frică lui Ionŭ Ţurcanŭ de Muscalĭ.

Mai rĕu şi fără cruţare este Nistrulŭ primă-véra, când începe ghiaţa a se rupe? Puţinŭ îi pasă lui, când toţĭ tinerii de prin prejurŭ nu îndrăsneau sĕ-lŭ trécă, auḑêndŭ pocniturile gróznice ale păturilorŭ de ghiaţă cea mai mare plăcere era pentru dênsulŭ ca chiar atuncĭ sĕ pescuéscă séu sĕ-şĭ găséscă trébă sĕ trécă de cea-laltă parte. Nu era frica la mijlocŭ, nu se temea de Muscalĭ. Altŭ ce-va îlŭ ţinea acasă. Mă-sa şi două copile rĕmâneau numai cu feciorulŭ celŭ micŭ. Totŭ sprijinulŭ casei era sĕ fiă unŭ băiatŭ de 15 anĭ. Bunŭ sprijinŭ, unde suntŭ patru gurĭ şi avere tufă? Ionŭ ţinea casă cu pescuitulŭ, că plugarŭ nu era, neavêndŭ pămêntŭ în destulŭ. Le venise şi Ţurcanilorŭ ca „nadel“ patru pogóne de pămêntŭ; dér ce draculŭ sĕ facă cu dênsulŭ, décă o bucată le venise într —

*) Din volumulŭ IV de „Schiţe şi Novele,“ Bucurescĭ, Librăria H. Steinberg.

1) Privilegiile.
2) Nabor-tragere la sorţŭ.